

# WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok II.

WARSZAWA, DNIA 15 WRZEŚNIA 1925 R.

Nr. 17.

## TREŚĆ:

|                                                                                                                                         |          |                                                                                            |   |     |      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|--------------------------------------------------------------------------------------------|---|-----|------|
| Ruch służbowy . . . . .                                                                                                                 | str. 157 |                                                                                            |   |     | str. |
| Unieważnione akcje Banku Polskiego . . . . .                                                                                            | " 157    | Informowanie Sekretariatu Dyrekcji o nieterminowym regu-                                   |   |     |      |
| Bezpośrednia wysyłka do Polskiej Kasy Rządowej zdyskontowanych weksli złotych, pochodzących z eksportu a płatnych w Gdańsku . . . . .   | " 157    | lowaniu przez Zastępstwa salda gotówkowego . . . . .                                       | " | 158 |      |
| Niezaliczenie kosztów zwrotu dokumentów nadesłanych do inkasa przez firmy zagraniczne . . . . .                                         | " 158    | Bilans handlowy . . . . .                                                                  | " | 159 |      |
| Nowa wartość kursowa destruktywów dolarowych . . . . .                                                                                  | " 158    | Stan zatrudnienia w górnictwie, hutnictwie i przemyśle w pierwszej połowie 1925 r. . . . . | " | 162 |      |
| Niewpisywanie do wykazu niepunktualnych płatników firm, dopuszczających weksle do protestu z powodu przesilenia gospodarczego . . . . . | " 158    | Ceny hurtowe i detaliczne . . . . .                                                        | " | 163 |      |
|                                                                                                                                         |          | Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej . . . . .                                            | " | 163 |      |
|                                                                                                                                         |          | Bilanse banków emisyjnych . . . . .                                                        | " | 164 |      |

## Ruch służbowy.

### Przyjęcie do służby.

Stanisław Pszczółkowski do Sekretariatu Dyrekcji (Biuro Ekonomiczne).

### Zmarli.

Bolesław Filip Szczepański z Centralnej Księgowości.

## Unieważnione akcje Banku Polskiego.

(Dział I Spisu Okólników).

| Numer<br>kolejny | Imię i nazwisko<br>pierwszego akcjonariusza | Odcinków |          | Numery akcji |
|------------------|---------------------------------------------|----------|----------|--------------|
|                  |                                             | sztuk    | po akcji |              |
| 11.              | Maciej Zubko . . . . .                      | 1        | 1        | 246551       |
| 12.              | Stanisław Wierzbicki . . . . .              | 1        | 1        | 24190        |

## Bezpośrednia wysyłka do Polskiej Kasy Rządowej zdyskontowanych weksli złotych, pochodzących z eksportu a płatnych w Gdańsku.

(Dział IV Spisu Okólników).

Okólnikiem Nr. 50 z dnia 12 czerwca 1925 r. upoważniono Oddziały do przeprowadzania normalnego dyskonta weksli wystawionych w złotych, pochodzących z eksportu, a płatnych w kraju lub zagranicą. Odnośnie do tych ostatnich mają Oddziały obowiązek przysyłać je normalnie jako weksle zamiejscowe do Oddziału Głównego — Wydział Wekslowy. Ponieważ weksle takie płatne w Gdańsku nie mogą być traktowane jako płatne zagranicą — ze względu na to, że Polska Kasa Rządowa załatwia wszelkie operacje na zasadach obowiązujących w Oddziałach — nie należy przysyłać ich do Oddziału Głównego w Warszawie, lecz kierować wprost do Polskiej Kasy Rządowej w Gdańsku po odpowiednim zażyrowaniu zgodnie z Zarządzeniem Centralnej Księgowości Nr. 6 z dnia 21 sierpnia 1924 r.



## **Niezaliczanie kosztów zwrotu dokumentów nadesłanych do inkasa przez firmy zagraniczne.**

(Dział IX i XII Spisu Okólników).

Listem okrężnym z dnia 26 sierpnia 1925 r. Nr. 3031/Zagr. polecono Oddziałom nie przyjmować do inkasa weksli nadsyłanych z zagranicy przez firmy niebędące korespondentami Banku Polskiego. Ponieważ zwrot dokumentów inkasowych ma miejsce na skutek zarządzeń Banku, kosztami zwrotu ich nie należy obciążać zleceniodawców, lecz rachunek kosztów handlowych.

## **Nowa wartość kursowa destruktyw dolarowych.**

(Dział XII Spisu Okólników).

W Wiadomościach Banku Polskiego Nr. 5 z dnia 14-go marca 1925 r. w artykule pod tytułem „Określenie destruktyw biletów dolarowych, nadających się do wymiany“, została ustalona wartość kursowa jednego dolara Stanów Zjednoczonych na 5 złotych. W związku z wahaniami się kursu dolara postanowienie powyższe zmienia się w ten sposób, że Oddziały mogą stosować za 1 dolara Stanów Zjednoczonych w destruktywach drugi kurs depeszowany, zmniejszony o 1%, minimum o 50 groszy.

## **Niewpisywanie do wykazu niepunktualnych płatników firm, dopuszczających weksle do protestu z powodu przesilenia gospodarczego.**

(Dział IV Spisu Okólników).

Obecna sytuacja pieniężna wymaga pewnych ułatwień i względnego traktowania firm, którym utrudniono korzystanie z kredytu w Banku Polskim, ponieważ stan taki, trwający przez dłuższy okres czasu, uniemożliwiłby im dalszą egzystencję, co nie jest pożądane ze względów gospodarczych. Jako nadal aktualne przypomina się zatem Oddziałom zarządzenie, zamieszczone w Wiadomościach Banku Polskiego Nr. 8 z dnia 14 sierpnia 1924 r. p. t. „Umieszczanie firm w wykazie złych płatników“ i poleca się nie umieszczać w wykazie niepunktualnych płatników firm, które dopuściły do zaprotestowania weksle jedynie z powodu chwilowego braku gotówki, a odpowiedzialność majątkową ich, kierownictwo i charakter działalności nie nasuwają żadnych zastrzeżeń.

O ile tego rodzaju firmy, już figurujące w liście niepunktualnych płatników, przedstawiałyby prośby o wykreślenie ich z wykazu, Oddziały winny dokładnie badać wiarygodność przytaczanych motywów i kierować podania dostatecznie uzasadnione do Wydziału Kredytowego Dyrekcji, który wyda stosowną dyspozycję.

## **Informowanie Sekretariatu Dyrekcji o nieterminowym regulowaniu przez Zastępstwa salda gotówkowego.**

(Dział IV Spisu Okólników).

Jednym z zasadniczych obowiązków Zastępstwa jest punktualne wpłacanie, względnie przekazywanie Bankowi Polskiemu zainkasowanych sum. Dlatego też nawet kilkudniowe przetrzymywanie gotówki zwłaszcza w czasie obecnego przesilenia gospodarczego jest niedopuszczalne, ponieważ złożone kaucje nie stanowią w razie potrzeby odpowiedniego równoważnika przesyłanych Zastępstwom wartości.

Poleca się zatem Oddziałom pilnie śledzić, czy Zastępstwo przekazuje gotówkę natychmiast po zainkasowaniu weksli i dowodów, w wypadku zaś zauważenia najmniejszej zwłoki pod tym względem upominać w sposób stanowczy, a gdyby i to nie odniosło pożądanego skutku, zawiadamiać Sekretariat w tym celu, ażeby Dyrekcja mogła przedsięwziąć odpowiednie kroki i wydać Oddziałowi na czas stosowne dyspozycje.



## BILANS HANDLOWY.

(Porównanie bilansu za pierwsze półrocze 1924 i 1925 r.).

Groźne dla życia gospodarczego Polski — ujemne kształtowanie się bilansu handlowego w 1924 r. i 1925 r. wywołało baczne śledzenie wszelkich czynników, które mogłyby się przyczynić do poprawy sytuacji.

Ponieważ Polska nie posiada po stronie czynnej bilansu płatniczego prawie żadnej znaczniejszej pozycji, prócz malejących wpływów z przekazów emigrantów, istotnym postulatem gospodarczym staje się wysiłek w kierunku zrównoważenia bilansu płatniczego drogą czynnego salda bilansu handlowego.

Jak dalece ujemny bilans handlowy wpływa na rozwój życia gospodarczego wystarczy uprzytomnić sobie, że deficyt bilansu wyniósł:

|                                     |                      |
|-------------------------------------|----------------------|
| za rok 1924 . . . . .               | 217 milionów złotych |
| „ pierwsze półrocze 1925 r. . . . . | 417 „ „              |
| „ miesiąc lipiec 1925 r. . . . .    | 87 „ „               |

Deficyt daje w sumie cyfrę nie o wiele mniejszą od współczesnego obiegu pieniężnego, a przewyższa 7-krotnie z tak wielkim zapalem zebrany kapitał zakładowy Banku Polskiego.

Biorąc pod uwagę jedynie tylko sumaryczny wynik handlu zagranicznego za pierwsze półrocze 1925 r. i porównyując go z analogicznym okresem 1924 r. — otrzymamy następujące zestawienie:

### O g ó ł e m.

W tonach i tysiącach złotych.

| R O K                                                     | P r z y w ó z |           | W y w ó z |         | Saldo     | Wartość wywozu<br>w % przywozu |
|-----------------------------------------------------------|---------------|-----------|-----------|---------|-----------|--------------------------------|
|                                                           | Waga          | Wartość   | Waga      | Wartość | Wartość   |                                |
| 1 półrocze 1925 r. . . . .                                | 2.018.244     | 1.047.469 | 7.274.622 | 630.085 | — 417.384 | 60.15%                         |
| 1 półrocze 1924 r. . . . .                                | 1.206.949     | 712.944   | 8.059.143 | 658.491 | — 54.453  | 92.36%                         |
| Procentowy wzrost w 1925 r. w stos.<br>do 1924 r. . . . . | 67.27%        | 46.92%    | — 9.72%   | — 4.31% |           |                                |

W powyższym zestawieniu spostrzega się, że w roku 1925 wywóz towarów pokrywa tylko 60% przywozu, podczas gdy w roku 1924 wartość wywozu wynosiła jeszcze 92.4% przywozu.

Przy analizie przywozu pod względem jakościowym (waga) zauważyć można pewną poprawę w tym znaczeniu, że w 1925 r. przywóz obejmował towary cięższe, (a więc surowce i półfabrykaty) ponieważ ogólna waga zwiększyła się o 67%, wartość zaś tylko o 47%. W rzeczywistości jednak odnośna zmiana na lepsze jest tylko pozorna i da się wytłumaczyć przywozem w 1925 r. wielkich ilości mąki i zboża (a więc towarów gatunkowo ciężkich), co w przywozie w pierwszym półroczu 1924 r. grało znikomą rolę. Po stronie wywozu natomiast jest pewna istotna, ale zato nieznaczna znowu pod względem jakościowym poprawa. Poprawę spowodował głównie przemysł drzewny, który w roku 1925 nie tylko podwoił swój eksport ale ponadto wywoził w szerszym zakresie półfabrykaty i gotowe wyroby z drzewa w przeciwstawieniu do roku 1924.

Tempo wzrastania deficytu handlowego w poszczególnych półroczach ilustrują następujące cyfry:

|                                                                    |                  |
|--------------------------------------------------------------------|------------------|
| Przeciętny miesięczny deficyt wynosił w pierw. półr. 1924 r. . . . | — 12,5 milj. zł. |
| „ „ „ „ „ drugim „ „ . . . .                                       | — 26,9 „ „       |
| „ „ „ „ „ pierw. „ 1925 r. . . .                                   | — 70,1 „ „       |

Kształtowanie się przywozu w porównywanych okresach zawiera następująca tabela:



## Szczegółowa tablica przywozu.

(W tysiącach złotych).

| RODZAJ TOWARU                                                    | I półrocze 1924 r. |                   |                                 | I półrocze 1925 r. |                   |                                 |
|------------------------------------------------------------------|--------------------|-------------------|---------------------------------|--------------------|-------------------|---------------------------------|
|                                                                  | Wartość            | Ogółem<br>wartość | %<br>stos.<br>do cał.<br>przyw. | Wartość            | Ogółem<br>wartość | %<br>stos.<br>do cał.<br>przyw. |
| <i>1. Artykuły spożywcze.</i>                                    |                    |                   |                                 |                    |                   |                                 |
| Mąka pszenna . . . . .                                           | 12.314             |                   |                                 | 87.987             |                   |                                 |
| Tytoń i wyroby tytoniowe . . . . .                               | 12.497             |                   |                                 | 30.176             |                   |                                 |
| Ryby wszelkie . . . . .                                          | 12.594             |                   |                                 | 21.986             |                   |                                 |
| Owoce . . . . .                                                  | 27.492             |                   |                                 | 25.214             |                   |                                 |
| Tłuszcze jadalne . . . . .                                       | 16.095             |                   |                                 | 15.248             |                   |                                 |
| Owies . . . . .                                                  | 17                 |                   |                                 | 17.152             |                   |                                 |
| Kawa . . . . .                                                   | 5.635              |                   |                                 | 11.123             |                   |                                 |
| Inne spożywcze . . . . .                                         | 25.772             | 112.416           | 15,7%                           | 99.611             | 308.497           | 29,4%                           |
| <i>2. Artykuły włókniste.</i>                                    |                    |                   |                                 |                    |                   |                                 |
| Bawełna i przędza . . . . .                                      | 93.304             |                   |                                 | 108.669            |                   |                                 |
| Wełna i przędza . . . . .                                        | 91.451             |                   |                                 | 83.589             |                   |                                 |
| Tkaniny bawełniane . . . . .                                     | 30.527             |                   |                                 | 46.255             |                   |                                 |
| „ wełniane . . . . .                                             | 8.387              |                   |                                 | 13.079             |                   |                                 |
| „ jedwabne i półjedwabne . . . . .                               | 16.470             |                   |                                 | 14.898             |                   |                                 |
| Wyroby dziane . . . . .                                          | 7.450              |                   |                                 | 10.819             |                   |                                 |
| Odzież wszelka . . . . .                                         | 9.711              |                   |                                 | 22.532             |                   |                                 |
| Bielizna . . . . .                                               | 2.777              | 260.077           | 36,4%                           | 6.419              | 306.260           | 29,2%                           |
| <i>3. Artykuły metalowe.</i>                                     |                    |                   |                                 |                    |                   |                                 |
| Rudy żelazne, stare żelazo i surowiec żelaza . .                 | 10.934             |                   |                                 | 9.306              |                   |                                 |
| Żelazo wszelkie i wyroby żelazne . . . . .                       | 29.645             |                   |                                 | 34.428             |                   |                                 |
| Miedź, cynk, ołów i wyroby z nich . . . . .                      | 12.368             |                   |                                 | 13.881             |                   |                                 |
| Maszyny wszelkie, parowozy i samochody oraz<br>kołowce . . . . . | 71.954             | 124.901           | 17,5%                           | 101.862            | 159.477           | 15,2%                           |
| <i>4. Artykuły skórzane.</i>                                     |                    |                   |                                 |                    |                   |                                 |
| Skóry i futra surowe . . . . .                                   | 12.587             |                   |                                 | 4.356              |                   |                                 |
| Skóry wyprawione . . . . .                                       | 9.980              |                   |                                 | 35.294             |                   |                                 |
| Obuwie skórzane . . . . .                                        | 14.038             | 36.605            | 5,1%                            | 20.857             | 60.507            | 5,7%                            |
| <i>5. Inne towary.</i>                                           |                    |                   |                                 |                    |                   |                                 |
| Tłuszcze techniczne . . . . .                                    | 10.145             |                   |                                 | 12.272             |                   |                                 |
| Nawozy sztuczne . . . . .                                        | 15.381             |                   |                                 | 15.787             |                   |                                 |
| Papier i wyroby z papieru . . . . .                              | 4.530              |                   |                                 | 21.366             |                   |                                 |
| Kapelusze, czapki . . . . .                                      | 5.702              |                   |                                 | 7 821              |                   |                                 |
| Galanteria . . . . .                                             | 5.573              | 41.331            | 5,7%                            | 8.657              | 66.403            | 6,3%                            |
|                                                                  |                    | 575.330           | 80,4%                           |                    | 901.144           | 85,8%                           |

Powyższa tablica obejmuje  $\frac{4}{5}$  całkowitego przywozu i wykazuje już na pierwszy rzut oka silny wzrost wartości przywozu w obrębie wszystkich 5-ciu grup towarowych.

Grupa I-sza wykazuje, że w roku 1925 sprowadzono artykułów spożywczych prawie że za 200 milionów więcej, niż w półroczu ubiegłym. W grupie tej niema ponadto prawie żadnej pozycji, któraby nie uległa silnemu zwiększeniu z wyjątkiem jedynie pozycji „owoce”. Owoców sprowadzono o 2 milj. mniej. Jest to realny wynik dążności społeczeństwa do zmniejszonej konsumpcji owoców zagranicznych, jak i podwyżki taryfy celnej w maju 1925 r. Nie zmniejszyła się natomiast pozycja „ryby wszelkie”, za które zapłała zagranicy w pierwszym półroczu 1925 r. wyniosła  $\frac{2}{3}$  sumy uiszczonej za ten towar w ciągu całego 1924 roku.

Podobny objaw zwiększenia się wszystkich pozycji daje się zauważyć w grupie 2-giej towarów „artykuły włókniste”. Ta grupa wykazuje drobne zmniejszenie o niecałe 2 miliony w pozycji „tkaniny jedwabne i półjedwabne”. Podwoiła się natomiast pozycja bielizny i odzieży wszelkiego rodzaju. Ten sam wzrost obserwować można w grupie 3-ciej „artykuły metalowe”, najsilniejszy przy pozycji



„maszyny, samochody i wszelkiego rodzaju środki lokomocji”. Niepokojącym zjawiskiem jest gwałtowny spadek przywozu surowych skór i futer, przy czterokrotnym wzroście przywozu skór wyprawionych i silnem zwiększeniu przywozu gotowego obuwia skórzanego. Objaw ten świadczy o zaniku tak świetnie ongiś rozwiniętego przemysłu kuśnierskiego i garbarskiego. W ostatniej grupie towarów zwraca uwagę prawie że czterokrotny wzrost przywozu papieru i wyrobów z papieru.

Wobec powyższego zalewu towarem zagranicznym, w polityce celnej nastąpił zwrot od dotychczasowego liberalizmu w kierunku protekcjonizmu celnego. Udzielane w szerokim zakresie ulgi celne na przywóz niektórych towarów zostały cofnięte, taryfa celna podwyższona i wprowadzone reglamentacje przywozowe przez wydanie szeregu rozporządzeń o zakazie przywozu niektórych towarów. Wysiłki rządu muszą się spotkać z poparciem społeczeństwa, które winno zarówno w interesie kraju, jak i swoim własnym, wstrzymać się od konsumpcji już nietylko luksusowych i zbytkownych towarów zagranicznych, ale wprost wszelkich towarów obcego pochodzenia, aby w ten sposób rozszerzyć wewnętrzny rynek zbytu dla artykułów wyrabianych w kraju.

Równocześnie z tą negatywną akcją rządu i społeczeństwa, musi iść wyteżony wysiłek wszystkich sfer produkcyjnych w kierunku akcji pozytywnej, t. j. zwiększenia wywozu. Tylko naprawa bilansu handlowego po stronie wywozu może zadecydować o sanacji handlu zagranicznego i odbudowie gospodarczej kraju.

Eksport w pierwszym półroczu 1925 r. przedstawia się w porównaniu z tym samym okresem roku 1924 jak następuje:

#### Szczegółowa tablica wywozu.

(W tysiącach złotych).

| RODZAJ TOWARU                                 | I półrocze 1924 r. |                   |                                 | I półrocze 1925 r. |                   |                                 |
|-----------------------------------------------|--------------------|-------------------|---------------------------------|--------------------|-------------------|---------------------------------|
|                                               | Wartość            | Ogółem<br>wartość | %/o stos.<br>do całk.<br>wywozu | Wartość            | Ogółem<br>wartość | %/o stos.<br>do całk.<br>wywozu |
| <i>1. Artykuły spożywcze.</i>                 |                    |                   |                                 |                    |                   |                                 |
| Cukier . . . . .                              | 92.896             |                   |                                 | 43.714             |                   |                                 |
| Trzoda chlewna . . . . .                      | 5.982              |                   |                                 | 31.920             |                   |                                 |
| Jaja . . . . .                                | 5.529              |                   |                                 | 21.851             |                   |                                 |
| Bydło rогate . . . . .                        | 668                |                   |                                 | 7.790              |                   |                                 |
| Wszystkie inne . . . . .                      | 32.036             | 137.111           | 20,8%                           | 63.842             | 169.117           | 26,8%                           |
| <i>2. Artykuły pochodzenia roślinnego.</i>    |                    |                   |                                 |                    |                   |                                 |
| Materiały i wyroby z drzewa . . . . .         | 53.009             |                   |                                 | 109.759            |                   |                                 |
| Pierze, puch i wyroby . . . . .               | 3.512              |                   |                                 | 3.860              |                   |                                 |
| Nasiona . . . . .                             | 9.344              |                   |                                 | 10.362             |                   |                                 |
| Len . . . . .                                 | 3.549              |                   |                                 | 6.833              |                   |                                 |
| Celuloza, papier i wyroby papierowe . . . . . | 4.220              | 73.634            | 11,1%                           | 7.026              | 137.840           | 21,8%                           |
| <i>3. Materiały opałowe.</i>                  |                    |                   |                                 |                    |                   |                                 |
| Węgiel . . . . .                              | 169.327            |                   |                                 | 82.257             |                   |                                 |
| Koks . . . . .                                | 3.152              |                   |                                 | 1.216              |                   |                                 |
| Brykiety . . . . .                            | 1.148              |                   |                                 | 553                |                   |                                 |
| Nafta i pochodne . . . . .                    | 37.887             | 211.514           | 32,1%                           | 34.955             | 118.981           | 18,8%                           |
| <i>4. Artykuły metalowe.</i>                  |                    |                   |                                 |                    |                   |                                 |
| Żelazo i wyroby z żelaza . . . . .            | 39.172             |                   |                                 | 27.987             |                   |                                 |
| Ołów . . . . .                                | 4.339              |                   |                                 | 4.829              |                   |                                 |
| Cynk i wyroby z cynku . . . . .               | 34.441             | 77.952            | 11,8%                           | 44.034             | 76.850            | 12,1%                           |
| <i>5. Artykuły włókniste.</i>                 |                    |                   |                                 |                    |                   |                                 |
| Tkaniny bawełniane . . . . .                  | 33.181             |                   |                                 | 19.860             |                   |                                 |
| „ wełniane . . . . .                          | 9.973              |                   |                                 | 4.518              |                   |                                 |
| Bawełna i przędza . . . . .                   | 5.116              |                   |                                 | 4.694              |                   |                                 |
| Wełna i przędza . . . . .                     | 34.037             |                   |                                 | 19.848             |                   |                                 |
| Inne wyroby włókniste . . . . .               | 6.265              | 88.572            | 13,4%                           | 6.599              | 55.519            | 8,8%                            |
|                                               |                    | 588.783           | 89,2%                           |                    | 558.307           | 88,3%                           |



Cyfry powyższe wykazują z jednej strony więcej niż o połowę zmniejszony wywóz cukru i węgla, tkanin wełnianych i bawełnianych, jako też wełny i przędzy wełnianej, z drugiej strony — podwójny wzrost wywozu drzewa, kilkakrotny wzrost wywozu trzody chlewnej, jaj, bydła rogatego i znaczny stosunkowo wzrost wywozu cynku i wyrobów cynkowych. Te ostatnie działy wytwórczości, mimo niekorzystnych warunków produkcji, jakie zachodziły w pierwszym półroczu 1925 r., rozszerzyły swój rynek zbytu. Należą tu przede wszystkim wytwory produkcji rolnej. Nie należy jednak pomijać ujemnej strony, że wywożąc w coraz większej ilości trzodę chlewną i bydło rогate w stanie nieprzerobionym, oddaje się zagranicy dobrowolnie znaczny procent zysków i ogranicza zatrudnienie ludności miejscowej.

Bardzo szybko przystosował się do nowych warunków zbytu przemysł i handel drzewny, stanowiąc największą pozycję wywozową w pierwszym półroczu 1925 r., podczas gdy w roku 1924 pierwsze miejsce co do wartości wywozu zajmował węgiel, potem cukier a następnie drzewo i wyroby drzewne.

Podobnie jak rozwój eksportu drzewnego pomyślnym zjawiskiem jest wzrost wywozu cynku i blachy cynkowej. Tłómaczy się to do pewnego stopnia posiadaniem największych w Europie pokładów cynku. Polska zajmuje w produkcji światowej cynku trzecie miejsce po Stanach Zjednoczonych i Belgji. Dla ilustracji, jak silnym jest wzrost eksportu w tej dziedzinie przemysłu, wystarczy zaznaczyć, że cynku i wyrobów z cynku wywieziono:

w pierwszym półroczu 1923 r. za 4.928 tysięcy złotych

" " " 1924 r. " 34.441 " "

" " " 1925 r. " 44.034 " "

W konsekwencji pozycja ta, która w pierwszym półroczu 1924 r. pod względem wartości zajmowała 6-te miejsce w wywozie, obecnie przesunęła się na 3-cie miejsce, idąc zaraz po drzewie i węglu.

Jaki wpływ będzie miał na rozwój handlu zagranicznego Polski nowy kierunek polityki gospodarczej t. j. protekcja celna, wykaże dopiero analiza bilansu handlowego za drugie półrocze 1925 r.

### Stan zatrudnienia w górnictwie, hutnictwie i przemyśle w pierwszej połowie 1925 r.

Poniższe zestawienie liczby robotników, zatrudnionych w górnictwie, hutnictwie i przemyśle jest obrazem tempa produkcji w najważniejszych gałęziach wytwórczości górniczej i przemysłowej. Zestawienie obejmuje tylko największe zakłady przemysłowe, zatrudniające powyżej 20 robotników w liczbie 4.010, zakłady hutnicze, posiadające wielkie piece, oraz wszystkie zakłady górnicze, podlegające władzom górniczym. Statystyka dotyczy więc niespełna 5.000 zakładów, gdy tymczasem ich ogólna liczba wynosi blisko 200.000. W roku 1924 wykupiono bowiem 193.285 świadectw przemysłowych przez przedsiębiorstwa przemysłowe. W tabelce zgrupowane są jednakże największe zakłady, obejmujące znaczną część ogółu robotników.

Liczba zatrudnionych robotników.

| Miesiąc | Ogółem  | Górnictwo | Hutnictwo | P R Z E M Y S Ł    |           |          |           |              |             |          |         |           |           |           |               |                |
|---------|---------|-----------|-----------|--------------------|-----------|----------|-----------|--------------|-------------|----------|---------|-----------|-----------|-----------|---------------|----------------|
|         |         |           |           | Ogółem w przemyśle | Mineralny | Metalowy | Chemiczny | Włókienniczy | Papierniczy | Skórzany | Drzewny | Spożywczy | Odzieżowy | Budowlany | Poligraficzny | Woda i elektr. |
| I       | 592.136 | 176.807   | 48.460    | 366.869            | 21.880    | 70.022   | 26.738    | 124.465      | 9.045       | 4.430    | 39.431  | 44.667    | 6.787     | 7.997     | 7.051         | 4.356          |
| II      | 576.312 | 170.822   | 48.460    | 357.030            | 24.856    | 69.387   | 27.609    | 118.782      | 9.353       | 4.353    | 39.304  | 37.397    | 6.550     | 7.574     | 7.552         | 4.313          |
| III     | 591.332 | 162.838   | 49.027    | 379.467            | 27.652    | 72.549   | 27.760    | 129.199      | 8.507       | 4.161    | 41.825  | 40.921    | 6.767     | 7.753     | 7.761         | 4.612          |
| IV      | 586.910 | 162.321   | 49.423    | 375.166            | 30.554    | 68.931   | 28.026    | 126.631      | 8.761       | 4.246    | 40.350  | 38.950    | 6.507     | 10.260    | 7.517         | 4.433          |
| V       | 592.921 | 156.904   | 49.414    | 386.603            | 33.756    | 74.192   | 28.704    | 127.872      | 8.583       | 4.480    | 43.018  | 39.406    | 6.659     | 11.732    | 7.569         | 3.332          |
| VI      | 585.059 | 151.425   | 49.322    | 384.312            | 35.574    | 70.209   | 28.582    | 124.505      | 8.852       | 4.471    | 42.112  | 38.744    | 6.595     | 11.859    | 7.864         | 4.945          |

Górnictwo wykazuje stały i znaczny spadek liczby zatrudnionych robotników. Dotyczy to głównie kopalni węgla. Przemysł chemiczny posiada zrównoważone tempo produkcji z pewną tendencją zwykłą. Zwiększenie się liczby robotników w przemyśle budowlanym oraz związanymi z niem przemysłami mineralnym i metalowym ma charakter sezonowy. W pozostałych gałęziach przemysłu nie daje się zauważyć żadna stała tendencja i stąd liczby zatrudnionych robotników zależnie zwłaszcza od koniunktur eksportowych podlegają dosyć znacznym wahaniom.



### Ceny hurtowe i detaliczne.

Wahania cen hurtowych w Polsce w lipcu i sierpniu r. b. przedstawia poniższa tablica, zestawiona na podstawie obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego, dotyczących 24 najważniejszych artykułów.

Wskaźniki: Rok 1914 = 100.

Rok 1925.

| OKRESY              | Ogółem | GRUPY TOWARÓW   |                                          |                             |                      |                   |
|---------------------|--------|-----------------|------------------------------------------|-----------------------------|----------------------|-------------------|
|                     |        | Zboże<br>i mąka | Żelazo,<br>węgiel,<br>drzewo<br>i cement | Skóry<br>surowe<br>i gotowe | Bawełna<br>i przędza | Mięso<br>i cukier |
| 29. VI - 4. VII     | 142.0  | 216.4           | 94.2                                     | 105.9                       | 143.8                | 146.4             |
| 6. VII - 11. VII    | 145.1  | 220.6           | 93.8                                     | 105.5                       | 142.6                | 148.5             |
| 14. VII - 19. VII   | 147.4  | 217.8           | 100.3                                    | 105.6                       | 146.0                | 156.4             |
| 21. VII - 26. VII   | 136.5  | 174.9           | 100.3                                    | 106.0                       | 145.8                | 156.7             |
| 28. VII - 1. VIII   | 126.6  | 141.9           | 100.3                                    | 105.6                       | 145.6                | 156.7             |
| 3. VIII - 8. VIII   | 127.5  | 139.4           | 100.3                                    | 103.1                       | 144.7                | 158.1             |
| 10. VIII - 15. VIII | 127.9  | 139.7           | 100.3                                    | 106.7                       | 143.9                | 159.9             |
| 17. VIII - 22. VIII | 128.1  | 134.7           | 100.3                                    | 118.0                       | 152.0                | 164.3             |
| 24. VIII - 29. VIII | 125.2  | 131.0           | 100.3                                    | 117.0                       | 149.6                | 154.5             |

W ciągu lipca i sierpnia ceny hurtowe uległy więc poważnym wahanom. Dotyczy to przede wszystkim cen zboża i mąki. Wskutek zeszłorocznego nieurodzaży ceny tych artykułów wzrastały stale do połowy lipca, osiągając poziom 2,2 razy wyższy, niż w roku 1914. Z chwilą rozpoczęcia żniw ceny zboża wykazują bardzo silną tendencję zniżkową i w końcu sierpnia spadły do poziomu zaledwie o 31% wyższego niż przed wojną.

Tendencję zwykłą wykazały ceny mięsa zwłaszcza wieprzowego. Dopiero pod koniec sierpnia zniżka cen wieprza z 2,25 zł do 1,85 zł za 1 kg. żywej wagi znacznie wpłynęła na obniżenie ogólnego poziomu cen. Około 10 lipca podniesiono ceny węgla, a od dnia 1 sierpnia ceny nafty. Ceny skór trzymały się przez cały czas na mniej więcej jednakowym poziomie, dopiero po 15 sierpnia wzrosły silnie ceny skór gotowych. W tym samym czasie uległy zwyżce ceny bawełny amerykańskiej. Ceny innych towarów bądź pozostały bez zmiany, bądź też uległy nieznacznym wahanom.

Jakkolwiek ceny hurtowe w lipcu i w sierpniu podlegały silnym zmianom, ceny detaliczne wykazują w tym czasie niewielkie wahania. Ogólny ich poziom raczej się podniósł, niż spadł. W znacznej mierze należy to przypisać temu, że wchodzi tu już w rachubę koszty robocizny, które się nie zmniejszły. Pozatem zniżka cen detalicznych odbywa się dosyć opornie. Kupiec detaliczny trzyma się bowiem zasady: stare zapasy — stare ceny. Dopiero więc z chwilą, gdy detaliści pozbędą się dawnych zapasów, należy oczekiwać poważniejszej zniżki cen.

Nie można się jednakże spodziewać, aby koszty utrzymania spadły w tak silnym stopniu, jak ceny hurtowe. Spadek cen zboża i mąki wywiera silniejszą presję w kierunku zniżki ogólnego poziomu cen hurtowych, niż kosztów utrzymania. Wskaźnik kosztów utrzymania obejmuje bowiem cały szereg artykułów, które nie wykazują obecnie tendencji zniżkowej, gdy tymczasem obliczenia wskaźnika cen hurtowych tych artykułów nie uwzględniają (np. ryż, mleko, jaja, kawa, herbata, sól i inne). Wysokość kosztów utrzymania jest prócz tego uzależniona od kosztów mieszkania, które wzrastają regularnie co kwartał. Wreszcie ceny robocizny, które nie spadły, wywierają znacznie silniejszy wpływ na poziom cen detalicznych i kosztów utrzymania, niż na poziom cen hurtowych.

### Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej,

które zgodnie z Okólnikiem Nr. 14 z dnia 19. II. 1925 r. należy odnotować w „Wiadomościach Banku Polskiego“ Nr. 15 z dnia 14 sierpnia 1925 r. str. 148:

|          |       |       |               |         |
|----------|-------|-------|---------------|---------|
| Austria  | z 10% | na 9% | od d. 3. IX.  | 1925 r. |
| Dania    | z 6%  | „ 5½% | od d. 8. IX.  | 1925 r. |
| Norwegia | z 5½% | „ 5%  | od d. 14. IX. | 1925 r. |



# BILANSE BANKÓW EMISYJNYCH.

(W milionach jednostek monetarnych).

| BANKI                          | Polaka     | Różnica z bilans. z d. 10/VII | St. Zjedn. | Różnica z bilans. z d. 17/VII | Anglia  | Różnica z bilans. z d. 16/VII | Niemcy    | Różnica z bilans. z d. 15/VII | Francja | Różnica z bilans. z d. 9/VII  | Belgia    | Różnica z bilans. z d. 16/VII | Hiszpania      | Różnica z bilans. z d. 18/VII | Włochy  | Różnica z bilans. z d. 20/VI  | Holandia   | Różnica z bilans. z d. 20/VII |
|--------------------------------|------------|-------------------------------|------------|-------------------------------|---------|-------------------------------|-----------|-------------------------------|---------|-------------------------------|-----------|-------------------------------|----------------|-------------------------------|---------|-------------------------------|------------|-------------------------------|
|                                | Złotyeh    |                               | §          |                               | £       |                               | M.        |                               | Fr. fr. |                               | Fr. belg. |                               | Peset.         |                               | Lirów   |                               | Guld.      |                               |
| Złoto . . . . .                | 131        | + 10                          | 2.762      | — 28                          | 160.7   | + 1.0                         | 1.138     | + 70                          | 5.546   | — 3                           | 272       | —                             | 2.536          |                               | 890     | + 1                           | 437        | + 6                           |
| Waluty i dewizy                | 62         | — 61                          |            |                               |         |                               | 357       | + 1                           | 578     | — 3                           | 30        |                               |                |                               | 646     | + 199                         | 90         | + 12                          |
| Dyskonto . . . .               | 285        | — 17                          | 579        | + 125                         | 70.7    | — 0.9                         | 1.764     | + 238                         | 4.426   | + 1.074                       | 1.336     | —                             | 2.338          | — 87                          | 4.691   | + 671                         | 243        | + 106                         |
| Obieg. . . . .                 | 439        | — 28                          | 1.615      | — 11                          | 145.0   | + 1.9                         | 2.594     | + 297                         | 45.445  | + 952                         | 7.652     | + 44                          | 4.293          | — 3                           | 15.345  | + 1.314                       | 899        | + 16                          |
| Obce fundusze.                 | 45         | — 71                          | 2.236      | + 5                           | 129.3   | + 1.6                         | 701       | — 64                          | 2.572   | + 85                          | 294       | + 86                          | 988            | — 35                          | 1.248   | + 189                         | 26         | + 1                           |
| Stopa dyskont.                 | 12%        |                               | 3 1/2%     |                               | 4 1/2%  |                               | 9%        |                               | 6%      |                               | 5 1/2%    |                               | 5%             |                               | 7%      |                               | 4%         |                               |
| Kred. na rzecz Państwa. . . .  | 50         | + 9                           | 332        | — 12                          | 11.0    | + 0.3                         |           |                               | 28.800  | + 1.400                       | 480       | + 165                         | 150            |                               | 5.378   | — 5                           |            |                               |
| Pap. państw. . .               | 31/VIII    |                               | 28/VIII    |                               | 3/IX    |                               | 31/VIII   |                               | 3/IX    |                               | 3/IX      |                               | 29/VIII        |                               | 10/VIII |                               | 1/IX       |                               |
| Data bilansu .                 |            |                               |            |                               |         |                               |           |                               |         |                               |           |                               |                |                               |         |                               |            |                               |
| BANKI                          | Szwajcaria | Różnica z bilans. z d. 15/VII | Szwecja    | Różnica z bilans. z d. 30/VI  | Dania   | Różnica z bilans. z d. 30/VI  | Norwegia  | Różnica z bilans. z d. 15/VII | Austria | Różnica z bilans. z d. 15/VII | Węgry     | Różnica z bilans. z d. 15/VII | Czechosłowacja | Różnica z bilans. z d. 15/VII | Finia   | Różnica z bilans. z d. 18/VII | Jugosławia | Różnica z bilans. z d. 15/VII |
|                                | Fr. szw.   |                               | Kor. szw.  |                               | Kor. d. |                               | Kor. nor. |                               | Szyl.   |                               | Kor. w.   |                               | Kor. cz.       |                               | M. fin. |                               | Dyn.       |                               |
| Złoto . . . . .                | 599        | + 10                          | 232        | — 2                           | 209     | + 77                          | 147       | + 2                           | 14      | + 3                           | 630.640   | + 383                         | 1.030          |                               | 43      | — 48                          | 73         | + 1                           |
| Waluty i dewizy                | 27         | — 7                           | 79         | + 20                          | 148     | + 77                          | 60        | + 2                           | 501     | + 80                          | 2.170.948 | + 171.701                     | 658            | + 30                          | 999     | — 48                          | 424        | + 52                          |
| Dyskonto . . . .               | 290        | + 19                          | 243        | — 122                         | 75      | — 36                          | 307       | — 23                          | 73      | — 10                          | 1.564.049 | + 155.659                     | 567            | — 100                         | 365     | — 32                          | 957        | + 19                          |
| Obieg. . . . .                 | 819        | + 35                          | 510        | — 12                          | 442     | + 59                          | 378       | — 5                           | 835     | + 65                          | 4.990.548 | + 724.350                     | 7.695          | + 489                         | 1.268   | + 7                           | 5.965      | + 287                         |
| Obce fundusze.                 | 134        | — 26                          | 144        | — 85                          | 75      | — 14                          | 77        | — 12                          | 40      | — 22                          | 1.948.423 | — 241.358                     | 467            | + 374                         | 33      | — 160                         | 954        | — 1.871                       |
| Stopa dyskont.                 | 4%         |                               | 5%         |                               | 6%      |                               | 5 1/2%    |                               | 10%     |                               | 9%        |                               | 7%             |                               | 8%      |                               | 6%         |                               |
| Kred. na rzecz Państwa . . . . |            |                               |            |                               |         |                               |           |                               | 198     | — 5                           | 1.957.536 | — 843                         | 5.290          | — 51                          | 36      |                               | 2.000      |                               |
| Pap. państw. . .               |            |                               | 12         |                               |         |                               | 11        | + 1                           |         |                               |           |                               |                |                               | 359     |                               | 966        |                               |
| Data bilansu .                 | 31/VIII    |                               | 31/VIII    |                               | 31/VIII |                               | 31/VIII   |                               | 31/VIII |                               | 31/VIII   |                               | 31/VIII        |                               | 31/VIII |                               | 31/VIII    |                               |